

רוח אחרת

הנשרפין פרק השיעי סנהדרין

ר' יצחק אמר ר"א ראה שבא מלאך והשחית בעם ויקם מתוך העדה ויקח רומה בידו מיכן שאין נכנסין בכלי זין לבית המדרש שלף שונה והניחה באונקלו ודויה

נשען והולך על מקלו. על העץ לבדו בלי הצרול שלה יהיו מכירים בו בני שבטו שלכרוג הוא בל: היכן מלינו כו'. כלומר אחס מפקידים עמכם אחר צנות מואב אני למה לא אעשה כמותכם וכי שבת שלי גדול משלכם שאתם פרוש וטוב יותר מכולם כיון חורה אור ששמעו כן אמרו הניחו לו ליכנס לקונה שחף הוא רוצה כמותינו: לרכיו. משמים: התירו פרושין את הדבר. ודאי מותר לעשות כן שהרי פתח עשה כמותינו כן אמרו העומדים שם כשראו שניכנס:

נשען והולך על מקלו וכיון שהגיע אצל שבטו של שמעון אמר היכן מצינו שבטו של לוי גדול משל שמעון אמרו הניחו לו אף הוא לעשות צרכיו וכנס התירו פרושין את הרבר א"ד יוחנן ששה נסים נעשו לו לפניהם אחד שהיה לו לומר לפרוש ולא פירש ואחד שהיה לו לדבר ולא דבר ואחד שכונ בזכותו של איש ובנקבותה של אשה ואחד שלא נשמטו מן הרומח ואחד שבא מלאך והגביה את המשקוף ואחד שבא המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו יפלו כ"ד אלף מישראל שנאמר ויהיו המתים כמגפת

מורה נבוכים ו?

ועבדיו כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחריו והביאתיו אל הארץ אשר בא לשמה וירשנה

(כד) רוח אחרת. שמי רוחו. חסם כמה חסם נגד למרגלים מנר אני עמכם צנה ולע היה לומר החסם ועל די כן היה עומד להשמיים כמו שנאמר ויהי קצרים שיאמר כמותם זהו שנאמר בספרי יקושף ואשיב סומו דבר כאשר יום לבני כ ולא נאמר עם פי:

בשני ילדיך בילד טוב ובילד רע. עבודת ילד הטוב היא עשיית המצוות ועבודת ילד הרע הוא שיכבוש ילדו המחנך עליו וזו היא העבודה [א] שלא מה שאדם יכול לעבוד לבדו בילד הרע עוד נוכל לומר שילד הטוב הוא מדת הרחמנות וכיוצא בזה וילד הרע נברא לאכזריות וכשאלם אינו מרחם על הרשעים והוא אכזרי להם נמלא שהוא עושה מצוה גדולה ועבודת השם עם ילד הרע. מפי מורי הרב נר"ו:

... לפי שאין השלימות ניכר באדם אלא כשיש לו שני מדות הפוכות דהיינו מדת הרחמניות ומדת אכזריות, לפי שכשהאדם נוהג במדה אחת אינו מוכרח לומר שהוא צדיק אלא י"ל שכך הוא טבעו, אבל כשיש לו שני מדות הפוכות, כגון הרחמניות ואכזריות אז מוכח שהוא צדיק... וז"ש (תהילים קמט ז, ט) לעשות נקמה בגוים וגו' הדר הוא לכל חסידיו ר"ל שאף ע"פ שהם חסידים שנוהגים במדת הרחמים אע"כ יעשו נקמה בגוים שהוא מדה הפוכה וזהו הדר להם הגר"א, ברכות לג ב.

הומה צמר כדליו כל ספ"ט

והנה הגיעה שעה ליעקב חזינו להשתמש במדת השקר וערמימות, והרי זה עזירה לשמה, אשר גדולה היא בזמנה, כמו מצוה עצמה, וכי"ז שני שעירים הא' לשם הוא קדושה והא' לעזאזל הוא בעין קרבן לכחות הטומאה מ"ו והוא מטמא, אבל מכ"מ צעמו וצומן שזוהי ה' הכי זה מצוה כמו השעיר לה', וזו ללמדנו שגם כח הטומאה מקור חימתו הוא אחד ית' ועי' מש"כ צק' במדבר כ"ג א'. והיינו דבר רבקה שיהיו שני גדיי וגו', כמו שני שעירי יוה"כ א' לשם וא' לעזאזל, שניהם שוין בצומתן אע"ג שזה לקדושה וזה להיפך, כך שמי המדות שיעקב עושה, הא' האמת בקיום מצוה אמו, והב' השקר שמרמה את חזינו, שניהם נחשבים למצוה ולהציל על ידם את הצרכות.

מסלת פרק יא / בפרטי מדת הנקיות ישרים

אם לא שכוונת המתיעץ לרעה, שאז ודאי מצוה לרמותו. וכבר נאמר (תהלים יח, כז): "ועם עקש תתפתל", וחושי הארפי

2

תענית ז' בתמוז

וזהו אשר בקש ממנו ויתברך שנקבו אליו, באמרו: "ואתה את ר' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו.ה). רצה לומר: בכל חלקי נפשך - שתעשה תכלית כל חלק ממנה תכלית אחת והיא: לאהבת השם ויתברך. ויגבר הזהיר הנביא, עליו השלום, על זה גם כן ואמר: "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג.ו), ופרשו החכמים, זכרונם לברכה, ואמרו: "אפילו לדבר עברה" (ברכות סג.א), ורצונם לומר: שתשים לפעל ההוא תכלית, והיא - האמת, אף על פי שיש בו עברה מצד אהד, ויגבר כללו החכמים, זכרונם לברכה, זה הענין פלו בקצרה במלות מועטות מורות על זה הענין הוראה שלמה מאד, עד כשאתה תבחן המלות, איך ספרו זה הענין הגדול והעצום פלו, אשר חפרו בו חבורים ולא השלימוהו - תדע שנאמר בכתב אלהים בלא ספק, והוא אמרם בצואותיהם: "וכל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות ב.יב), וזהו הענין אשר בארנהו בזה הפרק; וזהו שעור מה שראינוהו ראוי לזכרו הנה, לפי זאת ההקדמה.

מלבים יתעל פ'א

זונה ושמה רחב, והיה בזה תחבולה כפולה. א) שלא יכידום כי מבני ישראל המה, באו בית אשה זונה, ונודע לתושבי כנען כי ישראל עם שונא זמה המה ולא יעלה על לבם כי שלוחי ישראל בית זונה יתגודדו. ב) ע"י שהיה שמה רחב מפורסמת בשמה אצל גדולי הארץ כמ"ש רחב בשמה זנתה נגלו לה סתרי גדולי הארץ וסודותיהם ואצלה יחקורו כל הנעשה בארץ ולכן לא הלכו לשום מקום רק וישכבו שמה:

רבינו בחיי

4

ובמדרש 22: מרגלים ששלח משה כסילים היו, מרגלים ששלח יהושע צדיקים היו, שנאמר: וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר 20, מהו חרש, שעשו עצמן קדרין והיו צוחין: מי שירצה לקנות קדרות יבא ויקנה. וכל כך למה? שלא ירגיש אדם בהם שהם מרגלים, חרש לאמר קרי ביה חרס ומי היו, פנחס וכלב היו.

429 נאמל

"הנה עיקר מדת התורה היא חסד... אמנם שלמות התורה ושורש האמונה שיהיו כל המדות כלולות בה בסוד האחדות, וגם מדת האכזריות כשמשתמשים ממנה לקדושה היא דבר המשלים את התורה. והנה שורש החסד תחילה פועל לאהוב את עצמו... אבל כשעל פי התורה מזדמן שצריך למסור נפשו למדות אכזריות כדי לקדש שם שמים... אצל איש כעל מדות טובות הוא דבר קל למסור נפשו ועצמו במקום הצריך, אבל להיות אכזרי על אחרים הוא דבר יותר כבד ומנגד למדות הטובות..."

5

פיק' אגור

איזהו גבור? הובש את יצרו, שנאמר (משלי טו, לב): "טוב ארך אפים מגבור, ומשל ברוחו מלכד עיר". איזהו עשיר? השמח בחלקו, שנאמר (תהלים קכח, ב): "יגיע בפיך כי תאכל, אשריך וטוב לך"; "אשריך" - פעולם הזה, ו"טוב לך" - לעולם הבא. איזהו מכבד? המכבד את הבריות, שנאמר (שמואל א, ב, ל): "בני מכבדי אכבד ובני יקלו".

6

ר' עובדיה מברטנורא בלבד. וכן איזהו גבור, שראוי שיתהלל בגבורתו, הכובש את יצרו: שנאמר טוב ארך אפים מגבור. הכי כוונת פירוש דקרא, טוב ארך אפים הכא מלד הגבורה של כבוש היצר, לא מלד רכות הטבע. וכן מושל ברוחו כשצא מלוכד עיר, מן המלך שלאחר שכבש את

העיר וכל לידו האנשים המורדים בו, מושל ברוחו ואינו הורגן: